

Стажування новопризначених керівників бібліотек науково-дослідних установ НАН України

24 листопада 2004 року відділом бібліотекознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського було проведено стажування для завідувачів бібліотек науково-дослідних установ НАН України, які не мають досвіду керівної роботи в бібліотеках системи НАН України.

Стажування відбувалося за сприяння Інформаційно-бібліотечної ради НАН України. Базою для проведення заняття було визначено бібліотеку Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України, яка входить до складу відділу наукової інформації. Обрання саме цієї бібліотеки не випадкове. Основними критеріями для визначення бази проведення стажування були: входження бібліотеки до структури науково-інформаційного відділу; чітка взаємодія, співробітництво бібліотеки та відділу, досвід спільної роботи і роботи бібліотеки зокрема. Організатори стажування мали на меті показати учасникам цього заходу, що й у межах традиційних організаційних, матеріально-технічних і технологічних можливостей бібліотека може працювати плідно.

Програмою заняття передбачалося надати інформацію, необхідну керівникам для забезпечення належного функціонування бібліотеки науково-дослідної установи. Зокрема з нормативно-правовою та інструктивно-методичною документацією, яка регламентує діяльність бібліотеки, ознайомила присутніх учений секретар Інформаційно-бібліотечної ради НАН України Т. Л. Кулаковська. Вона проінформувала присутніх про ряд нових документів, прийнятих Президією НАН України з проблем розвитку бібліотечно-інформаційної системи, прокоментувала, якою мірою ці документи стосуються кожної бібліотеки.

Наголошувалося, що відділ бібліотекознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського продовжує працювати над розробкою документів, реалізація положень яких сприятиме розвитку бібліотек системи НАН України у нових соціально-економічних і технологічних умовах. Зараз готується до друку наступний випуск збірника «Організація роботи бібліотеки науково-дослідної установи Національної академії наук України», до якого увійдуть названі документи, а також інші, які опосередковано або безпосередньо стосуються діяльності бібліотек. Мета видання цієї серії – забезпечення правових засад професійної діяльності бібліотечних працівників системи НАН України.

Тему нормативно-правового забезпечення роботи бібліотек було продовжено у лекції н. с. відділу бібліотекознавства НБУВ Н. І. Смаглової. У виступі йшлося про необхідність поновлення або розробки кожною

бібліотекою положень про інформаційно-бібліотечну раду, бібліотеку, правил користування бібліотекою установи – основних документів, які мають визначати завдання, напрями та зміст діяльності бібліотеки, її структуру, основні функції, взаємовідносини з адміністрацією та іншими підрозділами наукової установи, встановлюють порядок користування бібліотекою. Зазначалося, що у цій роботі необхідно скористатися відповідними типовими документами, які увійдуть до четвертого випуску «Організація роботи бібліотеки науково-дослідної установи Національної академії наук України».

З учасниками стажування було проведено практичні заняття з розробки посадових інструкцій, складання планово-звітної документації бібліотеки, обговорювалися характерні недоліки цих завдань, які здебільшого зумовлені відсутністю належного обліку роботи у бібліотеці. Присутні отримали схему плану-звіту про роботу бібліотеки науково-дослідної установи і рекомендації щодо її заповнення.

Змістовними, за висловом присутніх, стали заходи, здійснювані працівниками науково-інформаційного відділу Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця. Зокрема, зав. відділу наукової інформації, канд. біол. наук А. М. Шевко і зав. бібліотеки С. М. Науменко організували відвідування провідних відділів Інституту відділу фізіології нервової системи, який очолює директор Інституту, академік НАН і АМН України П. Г. Костюк (з роботою відділу присутніх ознайомили д-р біол. наук Я. М. Шуба і канд. біол. наук Н. В. Войтенко), а також відділу фізіології нейронних мереж, який очолює чл.-кор. НАН України М. С. Веселовський). Учасники стажування мали нагоду ознайомитися з сучасно обладнаними лабораторіями. Логічним продовженням розповіді про наукову діяльність Інституту стала екскурсія до музею-кабінету засновника Інституту академіка АН СРСР і АН УРСР О. О. Богомольця, яку провела А. М. Шевко. Під час екскурсії надавалися пояснення щодо питань роботи з книжковим фондом музею, який так само, як і бібліотечний фонд, має бути відповідно опрацьованим, облікованим і відображеним у каталогах бібліотеки.

Розповідаючи присутнім про роботу бібліотеки, С. М. Науменко зупинилася на інформаційно-бібліотечному забезпеченні наукових досліджень Інституту, використанні з цією метою не тільки можливостей інтернету, а й прямих міжбібліотечних контактів. Йшлося, зокрема, про багаторічну співпрацю з Державною науковою медичною бібліотекою України, яка щомісяця надає нові надходження за тематикою досліджень Інсти-

туту для перегляду літератури безпосередньо в установі. Цікавим аспектом повідомлення стала розповідь про роботу відділу інформації та бібліотеки зі святкування у 2004 р. 70-річного ювілею Інституту. Присутнім було представлено ювілейне видання про Інститут і його структурні підрозділи, а також розгорнуту книжкову виставку, на якій поряд з науковими працями експонувалися фотодокументи, портрети вчених і визначних дослідників Інституту. Завдячуючи пошуковій роботі, до якої були залучені колеги з інших установ, працівниками відділу було створено масштабну документну експозицію про наукову діяльність трьох наукових шкіл Інституту: академіка АН СРСР і АН УРСР О. О. Богомольця; академіка АН УРСР Д. С. Воронова та сучасної школи академіка НАН і АМН України директора інституту П. Г. Костюка.

На завершення заходу працівники НБУВ зацентрували увагу присутніх на необхідності індивідуальної роботи з підвищення кваліфікації. Зазначалося, що суттєвим резервом самоосвіти кожного бібліотечного пра-

цівника в умовах великого міста може стати відвідування заходів з професіоналізації кадрів, яке відбувається в бібліотеках інших систем і відомств, зокрема семінарів, стажувань, котрі проводяться іншими методичними центрами на базі бібліотек НАН України. Так, нещодавно Державною науково-технічною бібліотекою України проведено заняття для керівників технічних бібліотек м. Києва з питань програмного забезпечення автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем на базі бібліотеки Інституту проблем міцності ім. Г. С. Писаренка НАН України.

Учасники висловили подяку адміністрації установи, колективу відділу науково-технічної інформації і бібліотеки за насиченість програми занять, її багатоаспектне розкриття, практичну спрямованість проведених заходів, теплу гостинну атмосферу зацікавленого спілкування бібліотечно-інформаційних фахівців.

*Наталія СМАГЛОВА,
науковий співробітник НБУВ*

Науковим часописам - увага НАН України

1 березня 2005 року у Києві у Великій конференц-залі Національної академії наук України відбулася нарада «Про стан підготовки наукових журналів у Національній академії наук України», яку було присвячено обговоренню проблем інтелектуальної власності та захисту авторських прав при підготовці паперових та електронних видань. Ініціювали проведення зустрічі Науково-видавнича рада НАНУ та Центр юридичної підтримки. До роботи були запрошені редактори та співробітники редакцій наукових журналів НАН України.

Зі вступним словом до учасників наради звернувся голова Науково-видавничої ради НАНУ академік Я. С. Яцків. Підсумовуючи стан видавничої справи Академії у 2004 р., він зазначив, що всі 79 наукові академічні журнали у минулому році виходили вчасно, окрім «Народознавчих зошитів» Інституту народознавства України, який надходить із річним запізненням. Серед наукових часописів 25 друкуються англійською мовою, з яких 17 журналів перевидуються англійською мовою за кордоном («Альгологія», «Кинематика и катализ», «Прикладная механика», «Химия и технология воды» тощо), а 8 редакцій самі здійснюють переклад («The Paton welding journal», «Experimental oncology», «Ukrainian journal of Physics» та інші). Окремо було наголошено на пріоритетах англійськомовних наукових журналів перед українськомовними та електронних версій над паперовими.

Третина часописів вже має електронні версії в інтернеті та перевидується англійською мовою, що сприяє популяризації журналів, а відтак і установ. З метою прискорення роботи з залучення українських наукових часописів до міжнародного наукового обігу та популяризації досліджень НАН України у світі запроваджена державна програма підтримки наукових видань, які перевидуються англійською мовою, та передбачене державне фінансування видавництва «Академперіодика». Також Я. С. Яцків коротко ознайомив учасників наради з останніми постановами Кабінету Міністрів України стосовно змін в оплаті праці працівників редакцій наукових журналів НАН України.

На нараді з присутніми поділилися досвідом роботи фахівці редакцій журналів наукових установ НАН України. Зокрема, представник Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б. І. Веркіна розповів про видання цього закладу: науковий щомісячник «Фізика низьких температур», який одночасно перекладається англійською і видається в США Американським інститутом фізики під назвою «Low Temperature Physics» (Інститут має погодження про авторські права), та щоквартальник «Математическая физика, анализ, геометрия». Авторами наукових статей є вчені Європи, Америки, Росії, співробітники самого Інституту та їхні колеги, які в даний час працюють за кордоном. З кожним із авторів редакція спілкується за допомогою електронної пошти,